

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การอ่าน

ปัจจุบันการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันมากขึ้น ทั้งผู้ที่อยู่ในวัยเรียน หรือออกจากโรงเรียนไปแล้ว เพราะนอกจากจะช่วยให้การเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ได้ดีแล้ว ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการศึกษาหาความรู้และความบันเทิงแห่งชีวิต ซึ่งกิตติยวดี (2520) กล่าวถึงการอ่านไว้ว่า การอ่านเปรียบเสมือนกุญแจพิเศษที่จะไขไปสู่ความกระจ่างในปัญหามานานประการและยิ่งกว่านั้น ในแง่จิตวิทยาก็ถือว่าการอ่านเป็นทักษะที่ต้องใช้กระบวนการอันซับซ้อน ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายของภาษาพูด เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของผู้เขียน ผู้ที่อ่านเป็นจะต้องใช้เวลาฝึกมาก ซึ่งจะต้องเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย

2.2 ความหมายของการอ่าน

การอ่านหมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายแทนคำพูดและคำพูดก็เป็นเพียงเสียงที่ใช้แทนของจริงอีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ (ก่อ, 2505) นอกจากนี้แล้วยังมีนักการศึกษาอีกหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ ดังเช่น

รัญจวน (2519) กล่าวถึงการอ่านว่า การอ่านคือการแปลหรือสื่อความหมาย จากตัวอักษรหรือภาพให้เป็นเรื่องราว โดยให้มีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งและชัดเจน และผู้อ่านจะต้องสร้างมโนภาพขึ้นมาพร้อมกับการอ่านได้ด้วย

วาสนา (2521) กล่าวว่า การอ่านคือ การถ่ายทอดตัวอักษรออกมาเป็นภาษาหรือความคิด

บันลือ (2521) ได้บรรยายถึงความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านคือ การแปลตัวอักษร (สัญลักษณ์) ออกมาเป็นคำพูด (เสียง) และความหมายที่ใช้สื่อความคิดระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน (ผู้ฟัง) ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องออกเสียงก็เข้าใจความหมายกันได้

ฉวีลักษณ์ (2523) กล่าวว่า การอ่านคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดจากสิ่งพิมพ์ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลอย่างที่สุดตามความมุ่งหมาย

สมหมาย (2526) กล่าวถึงการอ่านไว้ว่า การอ่านคือ การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด แล้วเกิดปฏิกิริยาตอบสนองความคิดนั้น ๆ เช่น อ่านแล้วเข้าใจ ไม่เข้าใจ ชอบหรือไม่ชอบ เป็นต้น

ส่วนทัศน์ (2528) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านหมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำและความคิด แล้วนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเพียงเครื่องหมายแทนคำพูดและคำพูดก็เป็นเพียงเสียงที่ใช้แทนของจริง ฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำที่ปรากฏอยู่ในความนั้น

จากความหมายของการอ่านข้างต้น พอสรุปได้ว่า การอ่านคือ การแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายสัญลักษณ์ เครื่องสื่อความหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่ตา ออกมาเป็นความคิดความเข้าใจเชิงสื่อสาร แล้วผู้อ่านสามารถนำความคิด ความเข้าใจนั้น ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

2.3 ประเภทของการอ่าน

ศรีนวล (2516) แบ่งประเภทการอ่านหนังสือออกเป็น 4 แบบ คือ

1. อ่านอย่างศึกษา
2. อ่านอย่างถ้อยถน
3. อ่านอย่างรวดเร็ว
4. อ่านคร่าว ๆ

Culner (1959) และ Miller (1972) ได้แบ่งประเภทของการอ่านไว้ 6 ประเภท คือ

1. การอ่านเพื่อจับใจความคร่าว ๆ
2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

3. การอ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและใจความสำคัญโดยทั่วไป
4. การอ่านเพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้
5. การอ่านอย่างใช้วิจารณญาณคิดตามข้อความที่อ่าน
6. การอ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อความหรือแปลแนวความคิดในเรื่องที่อ่าน

วาสนา (2521) ได้กล่าวถึงประเภทของการอ่านในอีกแง่หนึ่งว่า การอ่านแบ่งกว้าง ๆ ได้ 2 ประเภท คือ การอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ การอ่านออกเสียง คือ การว่าตามตัวหนังสือเพื่อให้ผู้อื่นฟัง เช่น อ่านข่าว อ่านประกาศ เป็นต้น การอ่านออกเสียงนี้ผู้อ่านจะต้องอ่านให้ชัดเจนและถูกต้องตามหลักภาษาและความนิยม แบ่งข้อความจังหวะวรรคตอนให้เหมาะสมและควรใส่อารมณ์ให้เหมาะสมแก่เนื้อเรื่องด้วย ส่วนการอ่านในใจก็คือ การทำความเข้าใจกับตัวอักษรเป็นการอ่านเพื่อตัวผู้อ่านเอง ผู้อ่านจะได้รับประโยชน์มากหรือน้อยเพียงใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับระดับความสามารถของผู้อ่านแต่ละคน

2.4 องค์ประกอบของการอ่าน

อัมพร (2520) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่านหนังสือที่สำคัญไว้ 4 ส่วน คือ

1. การสัมผัส
2. การเรียนรู้
3. การเข้าใจความหมาย
4. การตอบสนองเมื่อรับรู้ความหมาย

ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับ กรรณการฝึกหัดครู (2514) ที่เขียนเป็นสูตรของกระบวนการอ่านไว้ว่า

$$\begin{aligned} \text{การอ่าน} = & \text{การมองดูตัวอักษรให้ชัดเจน} + \text{ความเข้าใจความหมายของคำ} \\ & + \text{การพิจารณาเลือกเอาความหมายที่ดีที่สุด} \\ & + \text{การใช้ความหมายให้เป็นประโยชน์} \end{aligned}$$

Halfner และ Hayden (1972) แบ่งการอ่านออกเป็นกระบวนการไว้ 4 ขั้นตอนเหมือนกัน คือ

1. ผู้อ่านแปลงเสียงจากตัวอักษร
2. ผู้อ่านเข้าใจความหมาย

3. ผู้อ่านมีปฏิกิริยาต่อสิ่งที่อ่าน
4. นำบางสิ่งจากที่อ่านไปใช้ประโยชน์

จึงพอสรุปได้ว่า องค์ประกอบหรือกระบวนการของการอ่านนั้นมี 4 อย่าง คือ

1. การสัมผัสหรือการเห็นตัวอักษรแล้ว อาจจะเปล่งเสียงหรือไม่เปล่งเสียงก็ได้
2. การเรียนรู้ความหมายของตัวอักษร
3. การทราบความหมายที่แท้จริงของตัวอักษร
4. นำสิ่งที่ทราบจากการอ่านไปใช้ประโยชน์

2.5 ประโยชน์ของการอ่าน

การอ่านมีประโยชน์มากมายหลายด้าน เช่น ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้ความมั่นคงและเพื่อสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ตลอดจนการสร้างความรู้สึกลงในด้าน สุนทรียะ (ประเทิน, 2523) นอกจากนี้แล้ว Schoeller (1973) ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านที่น่าสนใจยิ่งว่า "เด็กทุกคนจะคิดในขณะที่อ่าน เด็ก ๆ ในชั้นเรียนควรได้รับการสนับสนุนให้มีความสุขกับการอ่าน สนับสนุนให้คิดในขณะที่อ่าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน เพราะไม่มีเด็กคนใดสามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านหากปราศจากความคิด" แสดงให้เห็นว่า Schoeller เชื่อว่าการอ่านเป็นการพัฒนาความคิดนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าการอ่านมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการแสวงหาความรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน แต่การที่บุคคลจะอ่านสิ่งใดนั้นย่อมมีสาเหตุหรือสิ่งกระตุ้นให้อยากอ่าน ซึ่งรฎกวน (2517) ได้กล่าวถึงต้นเหตุและสิ่งกระตุ้นให้อยากอ่านเกิดจากสาเหตุหลายประการ และที่สำคัญคือ อ่านเพราะความเหงา อ่านเพราะอยากรู้ อยากรู้อ่านเพราะเพื่อชดเชยสิ่งที่ขาด เป็นต้น และสมหมาย (2526) กล่าวว่า สิ่งที่จะช่วยให้เด็กอยากอ่านหนังสือคือ การให้เด็กมีทักษะในการอ่านที่ดีและมีนิสัยรักการอ่าน เขาก็จะหาวิธีคลายความเหงา สมองความอยากรู้อยากเห็นและชดเชยสิ่งที่ขาดด้วยการอ่านหนังสือ

2.6 การสอนอ่าน

การอ่านเป็นทักษะสำคัญในการเรียนภาษาของเด็ก โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษา-ศึกษาด้วยแล้ว การสอนอ่านต้องปูพื้นฐานให้ถูกต้องและดีพอ เพราะกระบวนการอ่านนั้นจำเป็นต้องมีพื้นฐานทางทักษะหลายอย่างที่เกิดจากประสบการณ์ คำศัพท์ แบบประโยค เข้าใจความหมาย สามารถตีความ เข้าใจความ แยกความ สรุปเรื่องราวที่อ่านได้ ทักษะดังกล่าวต้องอาศัยการฝึกฝน ได้รับการเสริมประสบการณ์ เพื่อให้หน้าความสามารถเหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของเด็ก (ฉวีวรรณ, 2516)

ก่อนที่จะสอนอ่าน บัณฑิต (2522) เสนอแนะว่า ครูผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตรให้ชัดเจนว่า มีจุดประสงค์อย่างไร แล้วนำมาตั้งเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จากนั้นจึงวางแผนการสอนในแต่ละครั้งว่า ควรจะใช้กิจกรรมใดบ้างจึงจะสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและให้บรรลุตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้น ๆ โดยต้องคำนึงถึงจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ เพื่อที่จะจัดกิจกรรมให้สนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียนอีกด้วย

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ (2521) กำหนดจุดประสงค์ทางด้านการอ่านออกเสียงและอ่านในใจ ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ไว้ดังนี้

1. อ่านออกเสียง สระ พยัญชนะ ได้ถูกต้อง
2. มีทักษะเบื้องต้นในการอ่านคำ ประโยค เข้าใจศัพท์และความหมาย
3. มีทักษะในการอ่านแบบแจกลูกสะกดคำ และ
4. มีทักษะในการอ่านในใจและเข้าใจเนื้อเรื่อง

บัณฑิต (2522) กล่าวถึงจุดประสงค์ในการสอนอ่านไว้คือ

1. มุ่งให้เข้าใจและสามารถใช้กลไกในการอ่านเบื้องต้น เช่น การสังเกต การชี้ตัว การกลอกกวาดสายตาจากซ้ายไปขวา การเปรียบเทียบ การจำรูปคำ และอื่น ๆ เป็นต้น
2. ให้สามารถใช้คำ คำศัพท์ ในการสื่อความหมายได้ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ได้ตามความเหมาะสมกับวัย
3. ให้สามารถที่จะเลือกหนังสืออ่านตามความต้องการและความสนใจ
4. มีความเข้าใจและรู้จักเก็บหนังสือให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้
5. รู้จักการตรวจค้นเรื่อง การใช้หนังสืออ้างอิง จากพจนานุกรม ปทานุกรม
6. ให้มีความสนใจและทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดี โดยสามารถอ่านร้อยแก้ว และ

ร้อยกรองที่เหมาะสมกับวัย

การสอนอ่านสำหรับเด็กเริ่มเรียนนั้นมีหลายวิธี เช่น การสอนอ่านเป็นคำ การสอนแบบแจกลูกสะกดคำ การผันวรรณยุกต์ การสอนอ่านอักษรนำ การสอนอ่านอักษรควบกล้ำ เป็นต้น ซึ่งในแต่ละวิธีก็แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามการสอนของครูไม่ควรใช้วิธีหนึ่งวิธีใดเพียงอย่างเดียว ควรใช้หลาย ๆ วิธีผสมผสานกันไป การสอนแต่ละครั้ง จึงจะประสบผลสำเร็จ (สุปรียา, 2528) และก้อ (2505) ได้เสนอแนะวิธีสอนอ่านเพื่อให้เด็กในระดับประถมศึกษา เกิดความสนใจไว้ดังนี้

1. ก่อนจะสอนอ่านเรื่องใด ครูควรทำความเข้าใจกับนักเรียนหรือแนะนำให้แจ่มแจ้ง และครูควรใช้คำถามเพื่อให้เด็กเรียนคิด
2. ค้นหาคำศัพท์ใหม่ ๆ และแปลคำศัพท์เหล่านั้นโดยส่งเสริมให้ใช้พจนานุกรม
3. เมื่ออ่านพบข้อความที่ยากซับซ้อน ครูกับนักเรียนควรช่วยกันตีความให้แจ่มแจ้ง
4. การอธิบายข้อความที่ยากซับซ้อน ครูควรใช้แผนภูมิรูปภาพ ฯลฯ
5. เมื่ออ่านเรื่องใดจบ ครูควรให้นักเรียนทดสอบ คิดทบทวนเหตุการณ์หรือใจความสำคัญที่อ่านมา
6. เมื่อมีโอกาสเมื่อใด ควรให้นักเรียนทดสอบความรู้ที่ได้จากการอ่าน เป็นการสอนให้นักเรียนได้คิดค้น แก้ปัญหา อันจะทำให้เด็กเรียนเฉลียวฉลาดและใช้ความคิดอย่างมีหลักเกณฑ์มากขึ้น

เนื่องจากการอ่านนั้นมีความสำคัญและมีประโยชน์มากมาย การที่จะส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านนั้น ควรส่งเสริมตั้งแต่เด็ก ๆ ระดับเริ่มเรียน โดยให้เด็กได้อ่านหนังสือเสริมประสบการณ์ให้มาก ๆ เกี่ยวกับหนังสือเสริมประสบการณ์นี้ มณฑา (2529) ได้กล่าวว่า "หนังสือเสริมประสบการณ์คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้ แตมิได้กำหนดให้เป็นหนังสือเรียน หนังสือประเภทนี้โรงเรียนควรจัดหาไว้ให้ครูและนักเรียน โดยคำนึงถึงประโยชน์ในด้านการศึกษาค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความซาบซึ้งในคุณค่าของภาษา การเสริมสร้างทักษะและนิสัยรักการอ่าน ตลอดจนการเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นต้น" หนังสือเสริมประสบการณ์นี้แยกประเภทได้ดังนี้

1. หนังสืออ่านนอกเวลา คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ในการเรียนการสอนนอกเหนือจากหนังสือเรียน สำหรับให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตร

2. หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ หนังสือที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้ในหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเอง หนังสือประเภทนี้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หนังสืออ่านประกอบ

3. หนังสืออุทิศ คือ หนังสือที่ใช้ค้นคว้าอ้างอิงเกี่ยวกับการเรียน

4. หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น

หนังสือประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ หนังสือส่งเสริมการอ่านจัดเป็นหนังสือที่ตรงกับความต้องการในการสอนภาษาไทยมากที่สุด (มณฑา, 2529) เพราะการที่ผู้เรียนจะมีพัฒนาการทางภาษาได้นั้น ต้องผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกฝนการใช้ภาษาอยู่เสมอ และเนื่องจากการอ่านนั้นมีประโยชน์มากมายดังได้กล่าวมาแล้ว และหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อฝึกทักษะการอ่านให้แตกฉานยิ่งขึ้นและจะทำให้เด็กรักการอ่าน ซึ่งหนังสือประเภทนี้มักจะมีเนื้อเรื่องสนุกสนาน เพื่อจูงใจเด็ก ใช้คำศัพท์ที่ง่ายพอเหมาะกับวัยของเด็ก เช่น นิทานต่าง ๆ เป็นต้น โรงเรียนควรมีหนังสือประเภทนี้ให้เด็กอ่านมาก ๆ

เมื่อหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นหนังสือที่มีความสำคัญและตรงกับความต้องการในการสอนภาษาไทยมากที่สุดแล้ว ในการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้มีปริมาณมากพอแก่ความต้องการและความสนใจของเด็ก โดยผู้จัดทำจะต้องศึกษาถึงจิตวิทยาสำหรับเด็กในแต่ละวัยว่ามีความต้องการและสนใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างไรบ้าง พัฒนาการทางภาษามีมากน้อยเพียงใด เป็นต้น ซึ่งบันลือ (2521) ได้กล่าวถึงความต้องการและความสนใจของเด็กวัยประถมศึกษา สรุปได้ว่า เด็กในวัยนี้ต้องการความเป็นอิสระเป็นครั้งคราวแต่ก็ต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ สนใจที่จะทดลองเลียนแบบการเล่น การเขียนภาพระบายสีตามแนวคิดของตน ต้องการที่จะฟังหรืออ่านนิทานเรื่องราวที่สนุกสนานเพื่อฝัน เรื่องราวที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น สามารถบอกได้ว่าใครดีใครผิด เป็นต้น ในด้านความสนใจในการอ่าน เด็กวัยประถมศึกษาจะอ่านเฉพาะเรื่องที่เขาสงสัยและต้องการอ่าน เด็กในระดับเริ่มเรียน (ป.1 - ป.2) มักสนใจเทพนิยายเรื่องจริงเกี่ยวกับเด็ก กิจกรรมและสัตว์ เมื่ออยู่ในระดับขั้นที่สูงขึ้นเด็กจะสนใจเรื่องลึกลับเรื่องผจญภัย เรื่องชีวประวัติ เป็นต้น (บันลือ, 2521) และจากรายงานการวิจัยของกรมวิชาการ (2519) ที่ได้ศึกษาความสนใจ และรสนิยมในการอ่านของเยาวชนไทยในระดับชั้นประถมศึกษา สรุปได้ว่า นักเรียนสนใจอ่านนิทานและนิยายมากที่สุด โดยเฉพาะ

นิทานที่มีคติสอนใจ และประเภทของหนังสือที่นักเรียนประถมศึกษาชอบมากที่สุด คือ หนังสือการ์ตูน ซึ่งผลวิจัยนี้ตรงกับความเห็นของ วีระ (2514) ผู้เขียนเรื่องเกี่ยวกับ "การ์ตูนกับการเรียนการสอน" ที่กล่าวไว้ว่า หนังสือประเภทหนึ่งที่เด็กชอบกันมากที่สุดคือ หนังสือการ์ตูน ซึ่งมีทั้งภาพและ คำบรรยายเป็นเรื่องราวติดต่อกัน

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของนักเรียนไทยในระดับชั้นประถมศึกษา นี้ ทำให้ทราบว่านิทานเป็นสิ่งที่นักเรียนสนใจและชอบอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ สุขสมร (2521) ที่กล่าวไว้ว่า นอกจากนิทานจะเป็นสิ่งที่นักเรียนสนใจและชอบอ่านแล้ว นิทานยังเป็นเครื่องมือกระตุ้นเด็กให้หมั่นพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ ได้ดีขึ้นอีกด้วย ถ้านิทานนั้นมีเนื้อหาที่ดีและมีคุณค่าถูกต้องตามลักษณะความต้องการและความสนใจของเด็กในแต่ละวัย

เกี่ยวกับลักษณะของเรื่องตามความต้องการและความสนใจของเด็ก กรมวิชาการ (2510) ได้สรุปความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของเรื่องสำหรับเด็กไว้ตอนหนึ่งว่า เด็กอายุ 4-8 ขวบ ชอบเรื่องสั้น ๆ ที่มีสัตว์เป็นตัวดำเนินเรื่อง ภาษาเขียนง่าย ๆ เหมาะสำหรับเด็กจะเข้าใจประโยคและสำนวนที่ใช้สั้น ๆ ไม่ลึกซึ้ง

2.7 การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก

ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กนั้น อรสา (2525) ได้กล่าวไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก หัวข้อเรื่อง "เด็กกับหนังสือ" ซึ่งสอดคล้องกับ ัญญวน (2517) และจากรายงานการสัมมนาเรื่อง การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ของสมาคมภาษาและหนังสือสำหรับเด็กแห่งประเทศไทย (2515) สรุปได้ว่า

2.7.1 เนื้อเรื่อง ควรตั้งจุดประสงค์ก่อนว่า จะมุ่งให้เด็กได้รับประโยชน์จากการอ่านด้านใดบ้าง เช่น

- ก. ให้เด็กได้รับความเพลิดเพลิน
- ข. ให้เด็กได้รับความรู้
- ค. ปลุกฝังคุณธรรม ค่านิยม หรือเจตคติอันดีงาม
- ง. ฝึกสมองลงปัญญา ส่งเสริมเชาวน์ปัญญา
- จ. ฝึกฝนทักษะในการอ่าน

จ. ช่วยให้มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

หากสามารถบรรลุสิ่งที่กล่าวมานี้ ไว้ในหนังสือที่จัดทำขึ้นได้ทั้งหมด ก็นับว่าหนังสือเล่มนี้มีประโยชน์และมีคุณค่ายิ่งนัก ซึ่งหนังสือ (2521) ได้กล่าวถึงหนังสือสำหรับเด็กที่ดีและมีคุณค่าจะช่วยเสริมสร้างคุณค่าในการอ่านสำหรับเด็กได้หลายด้านด้วยกัน คือ เสริมสร้างความสนใจในการอ่านเพราะอ่านแล้วสนุกประทับใจ เสริมสร้างประสบการณ์ ขยายประสบการณ์เฉพาะเรื่องได้กว้างขวางลึกซึ้ง ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ เข้าใจความหมายของคำศัพท์ คำอรรถตลอดจนการใช้ภาษาหลายรูปแบบ นับเป็นการเสริมสร้างทักษะในการอ่านที่ดี ช่วยพื้นฐานเตรียมความพร้อมในการฝึกอ่าน ฟัง พูด เขียนเลียนแบบ นับว่าเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับเด็กเริ่มเรียนในขั้นต้น ๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้รักการอ่าน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนสนองความต้องการของเด็กที่ต้องการความเป็นอิสระในบางขณะ ช่วยเชื่อมต่อว่างระหว่างทางบ้านกับตัวเด็กเองในด้านความรู้สึกและจิตใจ โดยการหาสิ่งตอบแทนจากการอ่าน นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างพื้นฐานในการเรียนวรรณคดีให้รู้สโลวเราะทางภาษา เป็นต้น

การเขียนเรื่องสำหรับเด็กควรศึกษาข้อมูลที่เป็น เช่น พัฒนาการเด็ก ความสนใจของเด็กและผลวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเด็ก อันจะมีส่วนช่วยให้ผู้เขียนได้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก (อรสา, 2525) เนื้อเรื่องควรมีความสั้นยาวเหมาะสมกับวัยของเด็กและไม่ควรเป็นเรื่องที่ทวนซ้ำซ้อนเกินไป เพราะระยะความสนใจของเด็กจะมีไม่นาน (อรสา, 2525; กรมวิชาการ, 2510)

ภาษาที่ใช้ในเรื่องสำหรับเด็กควรเป็นภาษาที่ง่าย ๆ หรือที่เรียกว่าเป็นภาษาเด็ก โดยต้องเลือกภาษาเป็นมาตรฐานหรือตรวจสอบกับคำเพื่อเป็นแนวทางในการเลือกคำมาใช้ให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่สุภาพ ไม่พยายามใช้ศัพท์แสง การใช้คำซ้ำมีความจำเป็นมากสำหรับเด็กเล็ก เพราะเด็กได้เห็นบ่อย ๆ จะจดจำได้มาก (รัญจวน, 2517; อรสา, 2525) และการให้บทเรียนหรือปรัชญาใด ๆ ควรคำนึงอยู่เสมอว่าเด็กไม่ชอบการสอนโดยตรง ดังนั้น จึงควรใช้วิธีการสอนหรือให้อย่างมีศิลปะ ใช้บทเรียนจากเรื่องนำไปสู่การคิดและตัดสินใจเองได้ว่าสิ่งใดดีงาม เหมาะสม หรือสิ่งใดเป็นในทางตรงกันข้าม (สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, 2515)

2.7.2 การจัดทำภาพประกอบ มีความสำคัญต่อเด็กมากเพราะเด็กบางคนอาจจะอ่านได้น้อย แต่ดูภาพเข้าใจได้ ฉะนั้นรูปภาพจะต้องมีชีวิตจิตใจ เป็นภาพคนหรือสัตว์ต้องมีความรู้สึกอยู่ในภาพด้วย รูปภาพสำหรับเด็กเล็ก ควรใช้ภาพลายเส้นให้มาก โดยไม่ต้องใส่รายละเอียด ภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติควรเป็นภาพที่เป็นจริง ส่วนภาพสำหรับเด็กเล่นที่ทางนั้นอาจเป็นภาพตกแต่งได้ (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2521) ซึ่งในการจัดทำภาพประกอบสำหรับหนังสือเด็กนั้นควรคำนึงถึงความสวยงามอันจะก่อให้เกิดความสนใจแก่เด็ก ซึ่งอยู่ในวัยเริ่มต้นได้รับรู้และรับได้อย่างรวดเร็ว เกิดความประทับใจและเกิดอารมณ์แจ่มใส ลักษณะของภาพไม่ควรซับซ้อน ดูแล้วเข้าใจง่าย มีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่องการจัดทำภาพปกก็เป็นสิ่งสำคัญมากในอันที่จะดึงดูดใจนัก ควรวางแผนทางที่แน่นอนว่าจะให้สิ่งใดเกี่ยวกับเนื้อเรื่องเป็นสิ่งเร้าความชื่นชมและความสนใจของเด็ก (อรสา, 2525)

2.7.3 การใช้ตัวอักษร ผู้จัดทำหนังสือสำหรับเด็กควรพิจารณาใช้ตัวอักษรที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก คือ เด็กอายุน้อยขนาดตัวอักษรโต และเด็กอายุมากขึ้นขนาดตัวอักษรจะเล็กลงเป็นอัตราส่วนกลับกัน ตัวอักษรมีหลายแบบด้วยกัน สำหรับเด็กชั้นต้น ๆ ตัวอักษรควรใช้ตัวพิมพ์ที่ถูกต้อง ไม่ใช่ตัวศิลป์และตัวอักษรควรเป็นสีเข้ม เช่น ดำ เขียวแก่ หรือน้ำตาลไหม้ (อรสา, 2525)

นอกจากการพิจารณาในเรื่องการใช้ขนาดตัวอักษรให้เหมาะสมกับวัยของเด็กแล้วยังต้องคำนึงถึงการจัดรูปเล่มและการใช้ขนาดตัวอักษรที่จะทำให้ประหยัดหน้ากระดาษที่จะใช้พิมพ์ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ด้วย รายละเอียดอื่นที่มีความสำคัญเกี่ยวกับตัวอักษรก็คือ การสะกด ตัวการันต์ การเว้นวรรค การย่อหน้าข้อความที่เหมาะสม การจัดระยะตัวอักษรและการใช้ลักษณะตัวอักษรพิเศษต่าง ๆ เช่น ตัวเข้ม ตัวบาง ตัวหนา เพื่อแสดงความหมายเป็นกรณีพิเศษตามความเหมาะสม และไม่ควรจัดเรียงตัวอักษรทับภาพ เพราะจะทำให้ผู้อ่านเสียความรู้สึกในการชื่นชมภาพประกอบ (อรสา, 2525)

2.7.4 การจัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็ก ควรคำนึงถึงคุณภาพหลายด้านด้วยกันคือ การพิมพ์ที่ถูกต้อง ชัดเจน ทั้งภาพและตัวอักษร สีที่ใช้พยายามให้เหมือนหรือดีกว่าต้นฉบับ หากมีผิดเพี้ยนไปบ้างก็ควรให้เป็นไปเพียงเล็กน้อย การเข้าเล่มควรจะให้มีความทนทานและมีความปลอดภัย เพราะทักษะการใช้มือของเด็กยังไม่ดีพอ

2.8 ลักษณะสำคัญของบทร้อยกรองที่เด็กสนใจ

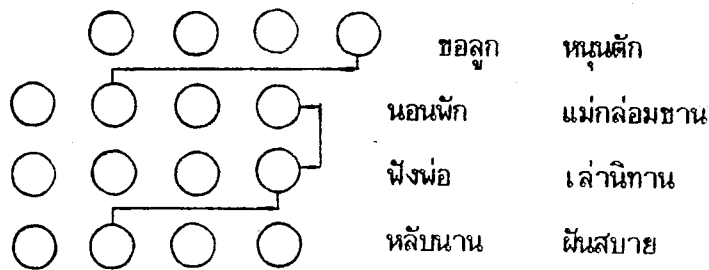
ภาษาไทยมีคุณลักษณะสำคัญข้อหนึ่งคือภาษาไทยเป็นภาษาดนตรี เป็นภาษาที่มีระดับเสียงสูงต่ำ มีจังหวะเสียงสั้น - ยาว หนัก - เบา ลักษณะการออกเสียง รูปคำและประโยคมีท่วงทำนองที่ไพเราะระรื่นหู เมื่อนำคำไทยเหล่านี้มาเรียบเรียงตามลักษณะฉันทลักษณ์ เป็นคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ ก็ยังมีความไพเราะมากขึ้น

คนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะธรรมชาติของภาษาประการหนึ่งกับลักษณะความเป็นอยู่ของสังคมไทยประการหนึ่ง เด็กไทยเริ่มรับรู้ความไพเราะอ่อนหวานของร้อยกรองจากบทเพลงกล่อมเด็กที่แม่หรือญาติผู้ใหญ่แห่กล่อมให้ฟัง บทร้อยกรองที่ประกอบการเล่นหรือบทร้อยกรองที่ได้จากบทเรียน เป็นบทร้อยกรองจากวรรณคดีไทยบ้างเป็นบทท่องจำที่มุ่งอบรมสั่งสอนเด็กบ้าง เป็นบทท่องเพื่อความสนุกสนานหรือบทท่องเกี่ยวกับเนื้อหาในแบบเรียนเพื่อให้จดจำสาระสำคัญได้ง่าย เป็นต้น

ธรรมชาติของเด็กก็ชอบร้อยกรอง เพราะความเคยชินจากการได้ฟังได้พูดเด็กจะรู้สึกสนุกสนานที่ได้พูดหรือท่องคำคล้องจอง เพราะได้เล่นเสียง เล่นคำ ได้พบและสัมผัสกับอารมณ์แปลกใหม่ที่เจ้าตัวพอใจ เด็กไม่จำกัดตัวเองให้ชอบร้อยกรองประเภทใดประเภทหนึ่งแต่จะชื่นชมร้อยกรองที่เข้าใจง่าย ฟังง่าย พูดง่าย จำง่าย และมีความหมายต่อตนเอง ไม่สนใจลักษณะฉันทลักษณ์ ไม่เกี่ยงว่าจะมีสัมผัสนอก-ใน หรือไม่ หากแต่พอใจร้อยกรองที่มีจังหวะดี ๆ มากกว่า (สมปิต, 2530) เช่น

ตื่นนอนแต่เช้า	อาบน้ำอาบท่า
หิวผมผัดหน้า	เสื่อผ้าสวมใส่
รีบกินอาหาร	เบิกบานสดใส
เตรียมตัวขึ้นไป	ศึกษาเล่าเรียน

ประภาพันธ์ (2527) กล่าวถึงบทกลอนหรือบทร้อยกรองที่เด็ก ๆ นิยม คือ บทร้อยกรองประเภทกลอนสอง กลอนสี่ กาพย์ยานี 11 เพราะแต่ละประโยคสั้น-อ่านง่าย มีจังหวะง่าย ๆ และบทร้อยกรองที่เหมาะสมกับวัยของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 คือบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ ง่าย ๆ ดังตัวอย่าง

ในการเขียนบทร้อยกรองสำหรับเด็ก กรมวิชาการ (2510) ได้กล่าวถึง การเขียนบทร้อยกรองที่เด็กสนใจว่า ควรใช้ถ้อยคำที่ง่าย ๆ ใช้คำไทยให้มากที่สุดไม่ควรใช้คำราชาศัพท์โดยไม่จำเป็น และคนไทยมีนิสัยชอบสนุกสนานเบิกบาน การสอดแทรกอารมณ์ขันจะเป็นสิ่งช่วยให้กวีนิพนธ์มีค่ายิ่งขึ้น กวีที่ดีควรสอดใส่อารมณ์ขันให้เหมาะสมกับตัวละครแต่ละตัวในเรื่องนั้น ๆ

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.9.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการอ่านและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการอ่านในประเทศไทยก็มีนักการศึกษาสนใจ และทำการวิจัยไว้ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นนั่นเอง เพราะจากรายงานการวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2518) เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนทุกประเภท และทุกภาคของไทย สรุปผลได้ว่า โดยทั่วไป ความรู้ ความเข้าใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนยังน้อยมาก นักเรียนชั้นประถมศึกษาส่วนใหญ่มีจุดอ่อนในด้านการตีความจากภาพ การแปลความหมายของศัพท์ การใช้ภาษา การสะกดคำ และมีจุดอ่อนในด้านการอ่านเอาเรื่อง เพราะไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ดังนั้น จึงมีนักการศึกษาของไทยจำนวนไม่น้อยที่สนใจเรื่องเกี่ยวกับการอ่าน และได้ค้นคว้าวิจัยกันอย่างกว้างขวาง เช่น อุทัย (2515) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างความคิดรวบยอดมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับความเข้าใจในการอ่าน ความเร็ว ความถูกต้อง และความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลจากการศึกษานพบว่า เด็กที่มีความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดสูง จะมีความสามารถทางการอ่านทั้งในด้านการอ่าน การเข้าใจ และความเร็วในการอ่านสูงกว่าเด็กที่มีความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดต่ำ

ความสัมพันธ์ระหว่างภาพประกอบ สัมฤทธิ์ผลทางการอ่าน ความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็ก ก็ได้มีผู้สนใจสำรวจ วิจัย ไว้หลายท่าน เช่น วุฒิ (2514) ได้ทำการวิจัย

เกี่ยวกับการศึกษาแบบ สี และขนาดของภาพประกอบแบบเรียนที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาชอบสรุปได้ว่า ภาพประกอบแบบเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้แบบเรียนมีคุณค่าทางการศึกษาอย่างเต็มที่

ต่อมา ประสงค์ (2515) ได้ทดลองเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ด้านความเข้าใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการอ่านหนังสือบทเรียนภาษาอังกฤษที่มีแต่ตัวอักษร บทเรียนภาษาอังกฤษที่มีตัวอักษรประกอบด้วยภาพการ์ตูน และบทเรียนภาษาอังกฤษที่ผูกเนื้อเรื่องเป็นการ์ตูน เรื่อง ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มนักเรียนที่อ่านบทเรียนที่ผูกเนื้อเรื่องเป็นการ์ตูน เรื่องมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่อ่านบทเรียนที่มีแต่ตัวอักษรประกอบด้วยภาพการ์ตูน และกลุ่มนักเรียนที่อ่านบทเรียนที่มีเฉพาะตัวอักษรล้วน ๆ ซึ่งผลการวิจัยนี้ตรงกับความเห็นของ วีระ (2514) ผู้เขียนเรื่องเกี่ยวกับการ์ตูนกับการเรียนการสอนว่า หนังสือประเภทหนึ่งที่เหมาะสำหรับเด็กมากที่สุดคือ หนังสือการ์ตูน ซึ่งเป็นหนังสือที่มีทั้งภาพและคำบรรยายเป็นเรื่องราวติดต่อกัน

ทางด้านสีของภาพประกอบนั้น สุรินทร์ (2509) ได้ทำการศึกษาถึงเรื่อง การวิเคราะห์ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่มีต่อให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 4 จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามความคิดเห็น ได้ผลโดยสรุปว่า ภาพที่เขียนเหยาบ มีลักษณะเข้าใจง่าย ได้รับความสนใจมากที่สุด ภาพหลายสีได้รับความสนใจมากกว่าภาพขาวดำ ภาพที่มีหลายลักษณะและสีแตกต่างกันหลายสีจะได้รับความสนใจมากที่สุด

นอกจากภาพสีที่เด็กชอบมากกว่าภาพขาวดำแล้ว ในปี พ.ศ.2515 สุรินทร์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสนใจในการอ่านการ์ตูนของนักเรียนอายุ 8 ปี 9 ปี และ 10 ปี โดยใช้แบบสอบถามความสนใจในการอ่านหนังสือการ์ตูนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 3 และ 4 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตประสานมิตร โรงเรียนสาธิตบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และโรงเรียนสาธิตสวนสุนันทา จำนวน 662 คน ผลวิจัยสรุปได้ว่า เด็กชายสนใจการ์ตูนเกี่ยวกับสัตว์ประหลาดเป็นอันดับ 1 รองลงไปเป็นเรื่องข้ามชั้นดลกทั่วไป รองลงไปเป็นเรื่องเกี่ยวกับผี อันดับสุดท้ายเป็นเรื่องเกี่ยวกับอาชญากรรม ส่วนเด็กหญิงสนใจการ์ตูนประเภทข้ามชั้นดลกทั่ว ๆ ไป เป็นอันดับ 1 รองลงไปเป็นวรรณคดีนิทาน รองลงไปเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก และอันดับสุดท้าย เป็นเรื่องเกี่ยวกับผี

ในปี พ.ศ.2520 พจน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ขนาดและรูปแบบของตัวอักษรที่เหมาะสมกับหนังสือแบบเรียนชั้นประถมศึกษาในประเทศไทย โดยสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชาย หญิง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 695 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนชอบตัวอักษรที่มีเส้นหลังคาโค้งมากกว่าลักษณะอื่น ๆ นักเรียนชั้นต้น ๆ ชอบตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ และนักเรียนที่เรียนชั้นสูงกว่า ชอบตัวอักษรที่มีขนาดเล็กลง

ในปี พ.ศ.2522 จรรยา ได้สร้างหนังสืออ่านประกอบร้อยกรอง เพื่อฝึกทักษะในการอ่านของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยนำเอานิทานอีสปมาดัดแปลงแต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง แล้วนำไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และประเมินประสิทธิภาพของหนังสือด้วยการให้ครู 100 คน และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความคิดเห็น ผลการวิจัยสรุปว่า นักเรียนชอบอ่านนิทานมากโดยเฉพาะนิทานที่มีคติสอนใจ มีเนื้อเรื่องแปลก ๆ ครูมีความเห็นตรงกันว่า หนังสืออ่านประกอบที่มีสีสันสวยงาม จะสร้างความสนใจของเด็กมากกว่าหนังสือที่มีแต่ภาพขาวดำ

ต่อมา สุริภรณ์ (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างหนังสืออ่านประกอบร้อยกรอง เพื่อฝึกทักษะในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยนำไปทดลองสอนและประเมินประสิทธิภาพเช่นเดียวกับ จรรยา (2522) และผลการวิจัยครั้งนี้ตรงกับผลการวิจัยของ สมหมาย (2526) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างหนังสือนิทานร้อยกรองประกอบภาพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนจากกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการใช้หนังสือนิทานร้อยกรองประกอบภาพเสริมการอ่าน มีสัมฤทธิ์ผลทางการอ่าน การเขียนและการสะกดคำดีกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีปกติ และจากการประเมินประสิทธิภาพของหนังสือนิทานร้อยกรองประกอบภาพที่สร้างขึ้นนั้น สรุปได้ว่า เป็นการเหมาะสมที่จะใช้หนังสือนิทานร้อยกรองประกอบภาพเป็นหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้

2.9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการอ่านและหนังสือสำหรับเด็กนั้น เป็นที่สนใจของนักการศึกษาในต่างประเทศมาก ได้มีการสำรวจและวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้กันอย่างกว้างขวาง เช่น

Browman และ Mildred (1959) ได้วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษา ซึ่งพิมพ์ในปี ค.ศ.1927-1929 และ ค.ศ.1952-1955 สรุปได้ว่า เรื่องที่พิมพ์ใน ค.ศ.1927-1929 เน้นไปในด้านภาพนิยาย ส่วนเรื่องที่พิมพ์ใน ค.ศ.1952-1955 นั้น มีแนวโน้มหนักไปในด้านชีวิตประจำวันและเนื้อเรื่องมีองค์ประกอบทางจิตวิทยาทางสังคมแก่เด็กมากขึ้น

ต่อมา Tiedt และ Iris (1965) ได้ศึกษาเกี่ยวกับหนังสืออ่านของเด็กแล้วให้ความเห็นว่า การที่เด็กได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับสัตว์เพนนิยาซำซัน ลับสมอง และหนังสือภาพ จะช่วยให้เด็กมีความคิดริเริ่มในการวาดภาพและสามารถเขียนเรื่องสั้นและโคลงเกี่ยวกับภาพที่วาดได้

เกี่ยวกับภาพประกอบสำหรับเด็ก Whipple (1953) ได้ศึกษาหามาตรฐานที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนใช้พิจารณาเลือกภาพประกอบสำหรับเด็ก และอาจจำแนกหนังสือโดยพิจารณาจากภาพประกอบได้ ในการศึกษาเขาใช้ภาพจากแบบเรียนของนักเรียนในเกรด 6 จำนวน 6 เล่ม เป็นภาพสี่ตั้งแต่ 1 ถึง 4 สี รวม 465 ภาพ โดยตัดภาพต่าง ๆ ออกจากหนังสือแบบเรียน แล้วนำมาบันทึกเป็นอนุกรมเรียงตามลำดับก่อนหลัง ดังที่ปรากฏอยู่ในหนังสือแบบเรียนนั้น ๆ จากนั้นนำภาพที่บันทึกแล้วมาให้นักเรียนชาย หญิง อายุระหว่าง 8 ถึง 11 ปี จำนวน 1,550 คน จาก 6 โรงเรียนให้เลือกภาพที่ตนสนใจ ได้ผลโดยสรุปว่า

- 1) ภาพที่แสดงความเคลื่อนไหว ได้รับความสนใจสูง
- 2) ภาพที่ได้รับความสนใจล้วนเป็นภาพที่ไม่ละเอียดซับซ้อน มีจุดสนใจ
- 3) ภาพสีได้รับความสนใจมากกว่าขาวดำ
- 4) ภาพขนาดใหญ่ได้รับความสนใจมากกว่าภาพขนาดเล็ก
- 5) หนังสือที่มีภาพประกอบมาก ได้รับความสนใจมากกว่าหนังสือที่มีภาพประกอบน้อย
- 6) ภาพที่มีเนื้อหาตรงกับหัวเรื่อง ได้รับความสนใจมากกว่าภาพที่มีเนื้อหาไม่ตรงกับหัวเรื่อง

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของร้อยแก้วและร้อยกรองที่มีต่อผลการอ่านของเด็กนั้น Woerl (1974) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับถ้อยคำที่มีสัมผัสและคล้องจองกันในร้อยแก้วและร้อยกรองที่มีผลช่วยในการออกเสียงหน่วยคำ โดยสุ่มตัวอย่างจากเด็กอายุระหว่าง 6 ปี 6 เดือน ถึง 7 ปี 6 เดือน จำนวน 48 คน เป็นเด็กที่มีความสามารถทางสมองปกติ แต่มีความบกพร่องในการออกเสียง /r/ โดยใช้แบบฝึกหัดทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง มาทำการฝึกเด็กทั้งสองกลุ่ม ผลของการวิจัยปรากฏว่า คำที่มีสัมผัสคล้องจองกันนั้น มีผลต่อการออกเสียงดีกว่าร้อยแก้ว และยังใช้เป็นเครื่องมือสำหรับแก้ไขเด็กที่มีปัญหาในการออกเสียงด้วย

นอกจากนี้ Bower (1957) ยังได้ศึกษาบทร้อยกรองที่เด็กในชั้นประถมศึกษาสนใจสรุปได้ คือ เด็กชอบและสนใจในบทร้อยกรองที่ใช้จังหวะหนักแน่น ใช้คำง่าย ๆ ธรรมดา ๆ เป็นคำที่คุ้นเคย แต่ให้ความรู้สึก เสียง และภาพพจน์ที่ชัดเจน การสอดแทรกอารมณ์ขันจะทำให้เด็กชื่นชอบและจดจำได้ดี

ในด้านการนำการ์ตูนมาใช้ประกอบการเรียนการสอนนั้น ก็ได้มีผู้ศึกษาและวิจัยไว้หลายท่าน อาทิเช่น Brown (1982) มีความเห็นว่าโรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวนมาก นักเรียนมักจะมีปัญหาในเรื่องความเข้าใจการอ่าน นักเรียนบางคนขาดแรงจูงใจและบางคนยังขาดประสบการณ์ขั้นพื้นฐาน ฉะนั้น เขาจึงทำการทดลองใช้หนังสือการ์ตูนประกอบการสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจ และสอนเด็กให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน ผลการทดลองพบว่าหนังสือการ์ตูนช่วยให้เด็กเกิดความต้องการในการอ่านและสามารถทำให้อ่านหนังสือได้อย่างเข้าใจ

Marshall และ Garry (1978) ได้ทำการศึกษากการใช้เวลาในขณะที่อ่านหนังสือการ์ตูน และการอ่านหนังสือธรรมดา โดยทำการศึกษากับนักเรียนเกรด 3 จำนวน 42 คน โดยจัดให้กลุ่มหนึ่งอ่านหนังสือการ์ตูน และอีกกลุ่มหนึ่งอ่านหนังสือธรรมดา จัดให้แต่ละกลุ่มทำการอ่านอย่างอิสระ วันละ 20 นาที ตลอดระยะเวลา 10 สัปดาห์ พบว่า เจตคติในการอ่านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาที่อ่านหนังสือธรรมดา ส่วนความเข้าใจในการอ่านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาที่ใช้อ่านหนังสือการ์ตูน การอ่านหนังสือการ์ตูนใช้ระยะเวลาในการอ่านน้อยกว่าการอ่านหนังสือธรรมดา

จากเอกสารหลักการและผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการอ่าน ความสนใจของผู้อ่านวัยต่าง ๆ คุณภาพของหนังสือที่เหมาะสมกับผู้อ่าน การจัดทำภาพประกอบ การใช้ขนาดและสีของตัวอักษร ฯลฯ ตลอดจนทั้งผลการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างหนังสือสำหรับเด็กดังกล่าวมาแล้วนับว่าเป็นองค์ประกอบที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการอ่านทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน การเขียน และการสะกดคำดีขึ้นอีกด้วย ซึ่งจะเป็นผลให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อหนังสือ เมื่อเด็กมีเจตคติที่ดีต่อหนังสือแล้วก็จะ เป็นประโยชน์ต่อการที่เด็กจะให้ความสนใจต่อการอ่าน การคิด การรู้จักแก้ปัญหาและการแสวงหาความรู้ความเพลิดเพลินให้แก่ตนเอง ทำให้ผู้วิจัยมีความเชื่อที่คล้อยตามว่า หากพวกเด็ก ๆ ได้อ่านหนังสือที่ตรงกับความสนใจและความต้องการของเขาแล้ว เด็ก ๆ เหล่านั้นก็必将มีความพอใจ สนุกสนานเพลิดเพลินโดยเฉพาะได้อ่านเนื้อเรื่องที่บันเทิงหรือยกรองสั้น ๆ ง่าย ๆ มีภาพประกอบที่ดูใจ ก็จะเป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน มีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน อันจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ในระดับสูงต่อไป นอกจากนั้นเด็ก ๆ ยังจะได้รับการปลูกฝังคุณธรรมหรือคติสอนในที่สุดแทรกไว้ในเนื้อเรื่องโดยที่เด็กเองไม่รู้ตัว

จากหลักการและเหตุผลตลอดทั้งข้อมูลทั้งหลายดังกล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน จึงสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ขึ้นโดยใช้รูปแบบ นิทานร้อยกรองประกอบภาพที่ใช้การ์ตูน เป็นตัวดำเนินเรื่องเพราะมีความเชื่อ

ที่คล้ายตามว่าเด็กในวัยเริ่มเรียนนี้ ชอบการ์ตูน ซึ่งประโยชน์ของการ์ตูนต่อการเรียนการสอนนั้น วิชัย (2526) สรุปว่า การนำหนังสือการ์ตูนมาใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้เด็กเรียนมี สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนและอ่านเฉพาะ หนังสือแบบเรียนเพียงอย่างเดียว ถ้าหากหนังสือการ์ตูนนั้นเป็นหนังสือที่ดี มีคุณค่า ถูกต้องตามทฤษฎี และหลักการของการสร้างหนังสือสำหรับเด็กและเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการ ศึกษาแห่งชาติ ที่สนับสนุนให้มีการวิจัย และพัฒนาหารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงเห็น ว่า ควรนำหนังสือนิทาน ร้อยกรองประกอบภาพที่สร้างขึ้นมาใช้เสริมการสอนอ่าน เพื่อที่จะช่วย ส่งเสริมพัฒนาการอ่าน และให้ประโยชน์ต่อเด็กมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานแนวทางในการจัดสร้าง หนังสือสำหรับเด็กและนำมาใช้เสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป